

**КОВАЛЕНКО**Альбіна Борисівна  
albina.kovalenko@mzeid.inстудентка, Одеський національний  
політехнічний університет**КОВАЛЕНКО**Олександр Михайлович  
a.m.kovalenko@mzeid.inд.е.н., професор, Одеський національний  
політехнічний університет**СТАНІСЛАВИК**Олена В'ячеславівна  
elenastanislavyk@ukr.netк.е.н., доцент, Одеський національний  
політехнічний університет

УДК 330.131.7

**ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ПОСЕРЕДНИЦЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА****FEATURES OF RISK MANAGEMENT OF INTERMEDIATE ENTERPRISE**DOI: [https://doi.org/10.37634/efp.2020.4\(1\).4](https://doi.org/10.37634/efp.2020.4(1).4)**KOVALENKO Albina Borysivna** – student, Odesa National Polytechnic University**KOVALENKO Olexandr Mykhailovych** – Doctor of Economics, Professor, Odesa National Polytechnic University**STANISLAVYK Olena Viacheslavivna** – PhD in Economics, Associate Professor, Odesa National Polytechnic University

У статті розглянуто особливості управління ризиками на посередницьких підприємствах. Позначено причини виникнення ризиків у посередницькій діяльності та можливі способи зниження ризиків посередницького підприємства, серед яких виокремлено: попередження, диверсифікація, страхування, резервування тощо. Виділено основні методи та принципи управління ризиками посередницького підприємства. Відзначено, що результати даного дослідження можуть бути корисні підприємствам, які зацікавлені у підвищенні ефективності здійснення посередницької діяльності.

\* \* \*

В статье рассмотрены особенности управления рисками на посреднических предприятиях. Обозначены причины возникновения рисков в посреднической деятельности и возможные способы снижения рисков посреднического предприятия, среди которых: предупреждение, диверсификация, страхование, резервирование и другие. Выделены основные методы и принципы управления рисками посреднического предприятия. Отмечено, что результаты данного исследования могут быть полезны предприятиям, которые заинтересованы в повышении эффективности осуществления посреднической деятельности.

\* \* \*

**Introduction.** At the present stage of the functioning of market relations is an urgent problem of the emergence of unforeseen risks that impede the effective operation of the enterprise, which carries out its activities in the field of intermediary services. Therefore, it is advisable to characterize the methods and principles of effective risk management in the intermediary activity, in order to identify and prevent the development of unforeseen situations in the enterprise in a timely manner.

**The purpose of this paper** is to investigate the features of risk management of intermediary enterprises.

**Results.** In order to manage the effective operation of the enterprise, the risk management features of the intermediary enterprises should be taken into account. Different types of risks affect the operation of the enterprise in different ways. The impact of the risks can be positive or negative. The source of threats is the negative factors that cause the economic security of the enterprise. The reasons for the emergence of risks in the mediation activity and possible ways of reducing the risks of the intermediary enterprise are indicated, among which are the following: warnings, diversification, insurance, reserves and others. The basic methods and principles of risk management of the intermediary enterprise are highlighted. The most appropriate method of ensuring the effective operation of intermediary firms is the transfer of risk control.

**Conclusion.** The use of this study, with regard to the particularities of risk management, the basic methods and principles, will enable brokers to be more prepared for unforeseen situations and reduce the risk of reducing the level of intermediary services. The information may be useful for businesses that are interested in improving the efficiency of their activities and reducing the likelihood that their risks will be adversely affected.

**Ключові слова:** управління ризиками, посередницька діяльність, посередницькі підприємства, надання посередницьких послуг, підвищення ефективності

**Ключевые слова:** управления рисками, посредническая деятельность, посреднические предприятия, предоставление посреднических услуг, повышение эффективности

**Keywords:** risk management, intermediation, intermediation services, increase in efficiency

## ВСТУП

З розвитком різних способів реалізації товарів та послуг у сучасній ринковій економіці України особливу увагу слід приділити діяльності посередницьких підприємств. Звернення суб'єктів господарювання до посередницьких організацій надає змогу зменшити витрати у частині збуту товарів та послуг, також збільшити ефективність діяльності підприємства та підвищити його конкурентоспроможність.

У процесі здійснення посередницької діяльності між усіма учасниками (виробниками товарів або послуг, посередниками та споживачами) на товарному ринку можуть спостерігатися різні форми взаємодії [1]. Посередники створюють умови, які спрощують та прискорюють ефективну комунікацію між клієнтом (споживачем) і замовником (виробником) товару або послуги.

Однак на сучасному етапі функціонування ринкових відносин актуальною є проблема виникнення передбачуваних ризиків, що можуть перешкоджати роботі посередницького підприємства. Тому є доцільним дослідити особливості управління ризиками, для своєчасного виявлення та недопущення негативних наслідків у роботі посередницьких підприємств.

Сьогодні управління ризиками стає пріоритетним у системі управління посередницькими організаціями [2]. Різні аспекти управління ризиками, проблеми, пов'язані з невизначеністю ринкового середовища, що зі свого боку є передумовою виникнення ризиків, висвітлено в багатьох наукових працях, наприклад: О.А. Біловодської [1], О.М. Коваленко, О.В. Станіславів [2], Л.Г. Філевич, Л.О. Попова, О.М. Прудко, Т.Л. Мітєва, Л.А. Прибилович [4] та ін.

На сьогодні спостерігається тенденція посилення впливу нових факторів, які сприяють виникненню ризиків. Тому ефективне функціонування посередницьких підприємств залежить від якості дослідження та врахування особливостей управління ризиками.

**МЕТА** статті – дослідження особливостей управління ризиками посередницьких підприємств.

## МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічною та інформаційною основою роботи є наукові праці вітчизняних дослідників, а також матеріали періодичних видань. У проведенні дослідження використовувалися методи аналізу і синтезу, порівняння та узагальнення, системний підхід тощо.

## РЕЗУЛЬТАТИ

Неможливо уявити будь-яке підприємство без здійснення комерційної діяльності. Саме вона визначає конкурентоспроможність товарів або послуг та водночас є найбільш схильною до ризиків. Для посередницьких підприємств є важливим здійснення комерційної діяльності. Результатом впливу комерційних ризиків на діяльність підприємств, що надають посередницькі послуги, є скорочення прибутку від реалізації продукції (послуг) та зростання витрат. Тому слід враховувати особливості управління ризиками посередницьких підприємств для забезпечення їх ефективної роботи. До основних причин виникнення ризиків в посередницькій діяльності можна від-

нести:

- скорочення обсягів реалізації товарів та послуг по причині зниження попиту, посилення конкуренції;
- підвищення собівартості товарів та послуг;
- зростання витрат на реалізацію товарів (послуг) через сплату штрафів, зростання вартості мит та відрахувань.

З розвитком соціально-економічних умов у країні, можуть з'являтися нові види ризиків для підприємницької діяльності посередницьких підприємств. Виділяють різноманітні класифікації, що мають на меті вивчення ризиків незалежно від видів діяльності та величини підприємства [3].

Різні види ризиків впливають по-різному на роботу підприємства. Вплив ризиків може бути позитивним або негативним. Джерелом загроз є негативні чинники впливу, які спричиняють зниження рівня економічної безпеки і можуть привести посередницьке підприємство до фінансової неспроможності його діяльності. За сучасних умов господарювання для підприємства важливо вміти уникати можливих загроз та за необхідності оперативно ліквідувати наслідки негативного впливу ризиків на його діяльність. Це можливо у здійсненні управління ризиками.

Управління ризиками головним чином полягає у тому, чи здатні підприємства адекватно аналізувати тип і рівень ризиків. Тому головне завдання управління ризиками визначається можливістю визначити альтернативи розвитку подій, оцінити ймовірність та наслідки їх настання.

У сучасних умовах для посередницьких підприємств розширяється коло можливостей і збільшується ступінь свободи у процесі прийняття управлінських рішень, а відповідно виникає необхідність обліку, аналізу й оцінки ризиків в системі управління підприємством. Тому основне завдання – це зменшити можливі збитки, пов'язані з реалізацією ризиків.

Отже, для посередницького підприємства управління ризиками передбачає виявлення, аналіз і регулювання тих ризиків, які можуть загрожувати його майну та рівню прибутку.

Основними способами зниження ризиків посередницького підприємства можуть бути: попередження, диверсифікація, страхування, одержання додаткової інформації під час обрання варіантів рішень і результатів їх реалізації, створення запасів та резервів тощо.

Правила, які стосуються ризиків посередницьких підприємств:

- використовувати методики попередження ризику;
- розподіляти ризик між іншими учасниками;
- страхувати ризик [5].

Можна виділити такі основні принципи управління ризиком:

- недоцільність ризикувати більшим заради меншого;
- недоцільність ризикувати більше, ніж це дозволяють власні можливості;
- необхідність заздалегідь турбуватися про можливі наслідки ризику;
- недоцільність економити на малому, якщо під загрозою знаходиться значно більший капітал;
- краще попередити виникнення ризикової події, ніж знайти відповідального за неї.

До основних внутрішніх методів управління ризиками на підприємстві можна віднести:

- відхилення ризику;
- недопущення збитків;
- мінімізація збитків;
- формування власного ресурсного фонду.

До зовнішніх методів управління ризиків відносяться:

- передача контролю за ризиками;
- зовнішнє страхування.

На думку авторів, найбільш доцільним методом для забезпечення ефективної діяльності посередницьких підприємств є передача контролю за ризиками на виробника послуг або товарів. Даний метод передбачає передачу відповідальності за виникнення та наслідки ризикових подій іншим юридичним особам відповідно до умов договірних відносин з ними.

Передача контролю за ризиками має місце, наприклад, під час використання посередницьким підприємством практики прийому товарів або послуг на реалізацію (згідно з умовами договору ризик непродажу товарів несе постачальник, у разі нереалізації торговельне підприємство повинно лише повернути прийняті товари).

### ВИСНОВКИ

У статті висвітлено особливості управління ризиками посередницьких підприємств. Робота з ризиками сприяє більш ефективному аналізу діяльності підприємства з погляду виникнення непередбачуваних факторів впливу на діяльність посередницького підприємства.

Основною проблемою для підприємств, що здійснюють посередницьку діяльність, є негативний вплив зовнішніх або внутрішніх ризиків, що може привести до фінансової неспроможності підприємства.

Використання даного дослідження, щодо особливостей управління ризиками, основних методів та

принципів, дозволить підприємствам, що займаються посередницькою діяльністю, бути більш підготовленими до виникнення непередбачуваних ситуацій та зменшити ризик зниження рівня надання посередницьких послуг. Інформація може бути корисною для підприємств, які зацікавлені у підвищенні ефективності здійснення посередницької діяльності та зменшенні вірогідності негативного впливу ризиків на їх діяльність.

### Список використаних джерел

1. Біловодська О.А. Маркетингова політика розподілу: навч. посіб. Київ: Знання, 2011. 495 с.
2. Коваленко О.М., Станіславів О.В. Методичні підходи до створення підсистеми ризик-менеджменту в системі управління інтегрованою промисловою компанією. Ринкова економіка сучасна теорія і практика управління. Одеса: Наука і техніка, 2017. № 1. С. 79-95.
3. Машина Н.І. Економічний ризик і методи його вимірювання: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2003. 52 с.
4. Филевич Л.Г., Попова Л.О., Прудко О.М., Міт'яєва Т.Л., Прибилович Л.А. Комерційна діяльність: навчальний посібник. Харків: ХДУХТ, 2014. 225 с.

### References

1. Bilovodska O.A. Marketing distribution policy. Kyiv: Knowledge, 2011. 495 p. (in Ukrainian).
2. Kovalenko O.M., Stanislavik O.V. Methodical approaches to creation of the risk management subsystem in the management system of an integrated industrial company. Market economy is a modern theory and practice of management. Odessa: Science and technology, 2017. № 1. pp. 79-95. (in Ukrainian).
3. Mashyna N.I. Economic risk and methods of its measurement: tutorial. Kyiv: Center for Educational Literature, 2003. 52 p. (in Ukrainian).
4. Fylevych L.H., Popova L.O., Priadko O.M., Mitiaieva T.L., Prybylovykh L.A. Business Activities. Kharkiv: KhSUFT, 2014. 225 p. (In Ukrainian).